

Natuurlijk
VALKESWAARD

Natuurlijk

Frans Hoppenbrouwers en Jan Scholten

Natuurlijk

WALLEN SWAARD

Natuurlijk

Beste lezer,

Met veel genoegen bied ik u deze fraaie gedichtenbundel aan. Het is een bundel die door onze gemeentedichter Frans Hoppenbrouwers met veel zorg is geschreven. Tijdens het lezen van de gedichten zult u, net als ik, de liefde ervaren die Frans voelt voor Valkenswaard en de omringende natuur. Deze liefde heeft hij op onnavolgbare wijze weten te vertalen in twaalf schitterende sonnetten. Sonnetten die je aandacht grijpen en je doen verlangen naar een samenzijn met de natuur. Bij het lezen van de sonnetten werd ik bovendien vervuld met een gevoel van trots. Want trots mogen we zijn op de schitterende natuurgebieden die Valkenswaard te bieden heeft; heerlijk geurende bossen, oogstrelende heidevelden en sprookjesachtige vennen. En waar je je in Valkenswaard ook bevindt, al dit prachtigs ligt altijd binnen handbereik.

Trots ben ik ook op Frans Hoppenbrouwers die sinds 2005 gemeentedichter van Valkenswaard is. In 2012 neemt hij afscheid. Het is ter gelegenheid van dit afscheid dat deze bundel verschijnt. Twaalf sonnetten die elk een stukje Valkenswaardse natuur beschrijven. Twaalf sonnetten; de beginletters van elk sonnet vormen tezamen de naam Valkenswaard. Hiermee brengt Frans een ode aan zijn geliefde Valkenswaard. De sonnetten worden bovendien vergezeld door schitterende foto's, met evenzoveel zorg gemaakt door Jan Scholten.

Ik hoop dat u bij het lezen van deze sonnetten net zo in vervoering wordt gebracht als ik. En dat u deze bundel telkenmale weer ter hand zult nemen om even te vluchten in de schitterende wereld van natuur en sonnet.

Graag dank ik Frans voor zijn onvolprezen literaire bijdrage aan de gemeente Valkenswaard!

Drs. A.B.A.M. Ederveen
Burgemeester van Valkenswaard

FRANS HOPPENBROUWERS

Dichter en schrijver Frans Hoppenbrouwers (Valkenswaard 1940) schrijft al vanaf zijn twaalfde jaar. Hij publiceerde onder meer kinderboeken, dichtbundels en romans, al bij al meer dan honderd boekwerken. In zijn canon nam Gerrit Komrij vier van Hoppenbrouwers' gedichten op. In veel bloemlezingen kom je werk van hem tegen.

In 2005 werd hij voor onbepaalde tijd benoemd tot huisdichter van de gemeente Valkenswaard. In 2012 nam hij als zodanig afscheid. In die acht jaar schreef hij een kleine honderd gedichten, die allemaal betrekking hadden op Borkel en Schaft, Dommelen en Valkenswaard. Het merendeel van die gedichten is opgenomen in de bundel 'Dorp aan de Dommel', uitgegeven door de stichting 'Poëzie Lokaal' in samenwerking met de gemeente Valkenswaard.

Veelal was de natuur het onderwerp van zijn geschriften. Zo ook in dit kleine boekwerk, dat de aandacht wil richten op het groene karakter van zijn woonplaats. Hij hoopt en vertrouwt erop dat dit werk ertoe zal bijdragen, dat steeds meer mensen, dorpsgenoten en anderen, oog krijgen voor de onuitputtelijke rijkdom van de natuur in onze omgeving. Naar het intergemeentelijke project 'De Grote Heide' waaraan ook de gemeente Valkenswaard deelneemt, ziet hij met meer dan normale belangstelling uit.

JAN SCHOLTEN

Fotograaf Jan Scholten (Zwolle, 1931) kijkt met de scherpe ogen van de ervaren waarnemer. Al veertig jaar zwerft hij bijna dagelijks door de natuur, feilloos aanvoelend waar en wanneer er iets te gebeuren staat. Maar dat 'zesde zintuig' is hem niet zomaar komen aanwaaien.

Niet zelden zat hij uren te wachten op het moment dat de lichtval deed wat hij ervan verwachtte, dat de schaduw viel waar hij hem hebben wilde, dat een beweging kristalliseerde zoals hij zich dat wenste, dat de zon een grandioos gat brandde in de ochtendnevels, dat het water van een ven, beek of sloot opglinsterde in een plotse, tegendraadse beweging, dat de boom zich hulde in een kleed van winterse rijp...

Op die manier nam hij ook de veelzijdige natuur rond Valkenswaard vaak op de korrel. Te beginnen in de winter, waarvan hij de hardheid, maar ook de betoverende momenten laat zien, komen we bij het vertederend prille groen van de lente. Vanuit de volheid van de zomer belanden we tenslotte in de kleurenrijkdom van de herfstige voleinding.

V

VERKLEUMD VIND IK DE WEG IN BOS EN VELD

Verkleumd vind ik de weg in bos en veld
en voel het zeer van winters ongemak.
Kaal is mijn ziel en kaal de berkentak
daar nog de vorst zijn harde wetten stelt.

JANUARI

Nabij de Kluis neem ik het smalle pad,
de handen stevig om het trillend stuur:
bevroren grond. De oostenwind is guur,
ik heb van winter mijn bekomst gehad.

Dan toont de zon zijn winterse gezicht
en warmt de kleuren van het buntgras op
met een gelouterd en barmhartig licht.

Ik voel de toon van voorjaar in de knop,
er plooit een grimmig trekje om mijn mond:
straks barst het leven uit de koude grond.

WILGENKATJES

VALKENSWAARD

FEBRUARI

Als ik dit bitsig licht nog maar verdraag
dat hard als steen is en meedogenloos.
Dit weer is onweerlegbaar bar en boos:
de mussen schelden luidkeels in de haag.

Het wandelpark is nu mijn kroondomein.
Ik speur gespist naar ieder zeker teken
dat deze winter weer eens op zal breken,
maar uit het oosten komt het guur venijn.

De elzen hangen nog vol bruine proppen
en door de eiken waart de winterdood,
maar in veel wilgen zitten witte knoppen

en dat maakt de belofte waarlijk groot:
eens zal er weer een keur aan katjes komen.
Een man als ik leeft van die donzen dromen.

HELEND LICHT

VALKENSWAARD

MAART

Laat ons bedacht zijn op de felle bui,
de wolken komen dreigend op ons af
en geven ons wat maart altijd al gaf:
de hagel ranselt razend poort en pui.

De zon begint ineens zijn best te doen
en wentelt zich in onversneden licht
dat zich genadig op het loofbos richt:
de populieren pronken met jong groen.

Zo komen wij de kale maanden door,
verwachten wij het ratelend gezang:
de vinkenslag verblijdt al ons gehoor.

De winter duurt ons ieder jaar te lang
en wij zien uit naar pas ontloken blad
en helend licht dat danst over ons pad.

WAKENSWAARD

EVENWICHT

APRIL

Kom nooit aan het verdicht van de natuur
en laat het allerlaatste groen met rust;
van deze plicht zijn we ons zeer bewust,
wij strijden doelgericht voor tijd en duur:

denk aan de toekomst van ons nageslacht,
opdat zij zonder zorg kunnen genieten
van al hetgeen wij zorgzaam overlieten:
een groene specht die hardop schaterlacht.

De meeuwen zijn weer bij het Malpieven,
hun schrille kreten vullen heel de lucht,
een kil gekrijs waar ik maar niet aan wen,

maar ik zie ook het schone van hun vlucht
boven het water, scherend langs een den
die zich niets aantrekt van hun oergerucht.

VALKENSWAARD

E

MEI

Eerst zag ik hem voor een verrader aan,
de sperwer die op slag de lijster sloeg
die in extase om meer aandacht vroeg
tot er een einde kwam aan haar bestaan.

Ik liep al vroeg vlakbij de Kluizerdijk
en gaf mijn beide ogen goed de kost.
De lijster zong gezeten op haar post,
de sperwer waakte in zijn koninkrijk.

Zo heb ik oud en en wijs toch nog geleerd
dat de natuur geen wollen wetten stelt
daar ieder dier het eigen recht beheert.

De lijster zingt de wijs die in hem welt,
de sperwer ziet het jagen als goed recht,
waardoor de muze steeds het loodje legt.

WELDADIG

VALKENSWAARD

JUNI

Neem van me aan dat ik van zomer houd,
het morgenlicht dat vroeg furore maakt,
het avondlicht dat zacht de einder raakt,
het middaglicht dat zich in rust ontvouwt.

Mijn broze botten worden voelbaar oud:
meer warmte is voor mij hèt medicijn
als ik bezocht word door een helse pijn,
omdat de zon zich van de domme houdt.

Maar deze dag is een uitbundig feest.
Ik zit weer bij de Keersop in het gras
en voel de warmte die de pijn geneest,

bedenk hoe zorgeloos als kind ik was:
weldadig zonlicht is weer als een vriend
die weet wat een bejaarde man verdient.

OPGESCHOOND

WALKEN S WAARD

JULI

Sta toe dat ik mij ongekroond benoem
tot koning van een wonderlijk gebied
dat mij haast levenslang genieten liet
van schone zaken die ik haastig roem.

Het beekdal van de Keersop noem ik dan
en aan de Dommel is mijn hart gewijd.
Als ik te stil word van het wijd en zijd
houdt nog de Tongelreep mij in haar ban.

De Mollenvelden die in zonlicht baden
bezie ik met een opgeschoond gemoed:
ik ken de toekomst, de begane paden,
en breng de velden nog een avondgroet,
die languit luieren, onthutsend schoon.
Gekroonde pose, zomers loom vertoon.

GEBOORTEGROND

VALKENSWAARD

AUGUSTUS

Waar ik het liefst een voetstap heb gezet
is op de hei als die diep purper gloeit
en stipt op tijd pas in augustus bloeit,
als geen gehoorzaam aan de strenge wet.

Ik voel de wijde van dit rijk verschiet
en ginds zie ik de bijenkorven staan
als een belofte, wens vol zoete waan,
die deze maand gul voor mij achterliet.

Ik denk aan de mystiek van het moment
dat er een wending daagde in mijn leven
als werd ik door een zachte hand gemend.

De Leenderhei kwam plotseling tot leven,
daar ik terstond de aanwijzing verstond
voor mijn verbond met de geboortegrond.

VRAGEN

VALKENSWAARD

SEPTEMBER

Als geen ken ik de raadsels van de maand
die van de zomer en de herfst wil zijn:
weg is het koren, weldra komt de wijn.
Het is een maand die tot bezinning maant.

Ik loop hier in 't Heike langs de stroom
die als geen ander in mijn verzen staat,
die altijd kalm en ruisend met me praat,
mijn zorg verzacht na een te enge droom.

Het tere najaarslicht valt door het blad
en raakt de grond in een bewegend spel
van lichte vlekken op mijn duister pad.

Ze trekken rimpels in mijn ruime vel
als tekens van het slijten van de dagen:
het ouder worden mildert levensvragen.

VEEG TEKEN

VALKENSWAARD

OKTOBER

Aandoenlijk noem ik dit betoverd land:
in warme kleuren hullen zich de bomen
en door de lucht zie ik de lijsters komen,
alweer op weg: veeg teken aan de wand.

Dichtbij het Brugven heb ik postgevat
met ogen vol van weemoed kijk ik rond,
een zuinig trekje rond mijn oude mond,
daar ik de neergang zie: vergelend blad.

Noem dit de tijd van komen en van gaan,
het afscheid gist en grondig zijn de geuren,
maar vogels op de trek gaat dit niet aan.

Zij nemen altijd afscheid zonder treuren:
die zware tocht zekert hun voortbestaan.
Het is een feit dat dit mij op zal beuren.

RUIG

VALKENSWAARD

NOVEMBER

Ruw is de kartelrand van het verschiet:
bewaar mij voor het smadelijk verval,
maak dat ik opga in een groots heelal,
en stormen spaar het afgerammeld riet.

Hier aan de oever van 't Koekoeksvan,
dat tussen riet en gagel is gelegen,
kom ik mijzelf in alle diepte tegen:
het lijdt geen twijfel dat ik eindig ben.

De takken zwiepen en de twijgen buigen
en radeloos weert zich het wuivend riet:
één rukwind en de wereld valt in duigen.

Maar desondanks sluit ik mijn oren niet,
wat kan ik anders dan mijn steun betuigen
aan al wat vecht tegen een loos verschiet?

MISTIG

VALKENSWAARD

DECEMBER

De duisternis lijkt in de dag gekropen,
de nacht is onbarmhartig zonder maan.
De aarde wacht een troosteloos bestaan,
zodat wij op niets beters durven hopen.

De harde winter zorgt voor strenge vorst,
en bij de Zeelberg monstert men de kou:
de taaiste kraaien zijn reeds in de rouw,
de honger knaagt en wurgend is de dorst.

Gelaten klinkt hun zeer onzalig klagen,
want kraaien zijn gezanten van de dood,
ze geven voedsel aan mijn laatste vragen

die niet beantwoord zijn en levensgroot:
ik heb een hekel aan hun narrenklachten,
het brengt mij maar op mistige gedachten.

COLOFON

Gedichten

Frans Hoppenbrouwers

Foto's

Jan Scholten

Vormgeving en realisatie:

De Gewone Jongens, Créateurs

Uitgave

Gemeente Valkenswaard

2012

Het bijzondere aan deze cyclus is, dat de beginletters van de twaalf sonnetten uiteindelijk het woord VALKENSWAARD vormen. De treffende foto's van Jan Scholten zijn meer dan een toegevoegde waarde.

Beschouw dit werkstuk als de afsluiting van mijn huisdichterschap van de gemeente Valkenswaard.

Zie het tevens als de promotie van het begrip 'Groen Valkenswaard' dat wijd en zijd gepropageerd zou moeten worden, want wat wij hebben aan natuur is onvergelijkbaar rijk en afwisselend: moerassen, rietlanden, beekdalen, broeklanden, hooilanden, akkerlanden, droge en natte heidelandschappen, zandverstuivingen en uitgestrekte loof-, naald-, en gemengde bossen.

Dat het een weldaad is, het jaar rond, om in deze omgeving te wandelen of te fietsen, behoeft verder geen betoog.

In nauwe samenwerking met Jan Scholten, vriend en natuurfotograaf, heeft dit streven in woord en beeld gestalte gekregen.

Frans Hoppenbrouwers